

INTERACTIVE METHODS FOR IMPROVING THE COMMUNICATIVE COMPETENCE IN THE RUSSIAN LANGUAGE OF STUDENTS OF TASHKENT MEDICAL UNIVERSITY

Faiza Irikovna Nurmatova

Lecturer at the Department of Uzbek and Foreign Languages

Tashkent Medical University

Tashkent, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: medicine, communicative, competence, interactive methods, speech, skills, conference, grammar, dictionary, patient, efficiency.

Received: 01.02.26

Accepted: 02.02.26

Published: 03.02.26

Abstract: This article discusses the use of interactive teaching methods to improve the communicative competence of students of the Tashkent Medical Institute in the Russian language. The study analyzed the speech needs of medical students for professional communication and examined interactive methods that are effective in teaching the Russian language - role-playing games, problem situations, discussions, and forms of teamwork and pair work. The importance of these methods in increasing the activity of oral speech in students, mastering professional vocabulary and forming a culture of communication is substantiated. The results of the study show that interactive methods are more effective than traditional approaches in developing communicative competence in the Russian language. The article is intended for specialists involved in professionally oriented teaching of a foreign language in higher educational institutions.

TOSHKENT TIBBIYOT UNIVERSITETI TALABALARINING RUS TILIDAGI KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI OSHIRISHNING INTERFAOL USULLARI

Faiza Irikovna Nurmatova

“O‘zbek va xorijiy tillar”

kafedrası o‘qituvchisi

Toshkent tibbiyot universiteti

Toshkent, O‘zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit soʻzlar: tibbiyot, kommunikativ, kompetensiya, interfaol usullar, nutq, koʻnikma, konferensiya, grammatika, lugʻat, bemor, samaradorlik.

Annotatsiya: Mazkur maqolada Toshkent tibbiyot instituti talabalarining rus tilidagi kommunikativ kompetensiyasini oshirishda interfaol taʼlim usullaridan foydalanish masalalari yoritilgan. Tadqiqotda tibbiyot yoʻnalishida tahsil olayotgan talabalarning kasbiy muloqotga oid nutqiy ehtiyojlari tahlil qilinib, rus tilini oʻqitishda samarali boʻlgan interfaol metodlar — roli oʻyinlar, muammoli vaziyatlar, munozaralar, jamoaviy va juftlikda ishlash shakllari koʻrib chiqilgan. Ushbu usullarning talabalarda ogʻzaki nutq faolligini oshirish, kasbiy leksikani oʻzlashtirish va muloqot madaniyatini shakllantirishdagi ahamiyati asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari interfaol metodlar rus tilidagi kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishda anʼanaviy yondashuvlarga nisbatan yuqori samaradorlikka ega ekanini koʻrsatadi. Maqola oliy taʼlim muassasalarida xorijiy tilni kasbiy yoʻnaltirilgan holda oʻqitish bilan shugʻullanuvchi mutaxassislar uchun moʻljallangan.

**ИНТЕРАКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ПОВЫШЕНИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ
КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ ТАШКЕНТСКОГО МЕДИЦИНСКОГО
УНИВЕРСИТЕТА В РУССКОМ ЯЗЫКЕ**

Фаиза Ириковна Нурматова

Преподаватель кафедры узбекского и иностранных языков

Ташкентский медицинский университет

Ташкент, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: медицина, коммуникативная, компетенция, интерактивные методы, речь, навыки, конференция, грамматика, лексика, пациент, эффективность.

Аннотация: В данной статье рассматривается использование интерактивных методов обучения для повышения коммуникативной компетенции студентов Ташкентского медицинского института в области русского языка. В исследовании анализировались речевые потребности студентов-медиков в профессиональной коммуникации и рассматривались интерактивные методы, эффективные в обучении русскому языку, — ролевые игры, проблемные ситуации, дискуссии, а также формы командной и парной работы. Подтверждается важность этих методов

для повышения устной речевой активности учащихся, освоения профессиональной лексики и формирования культуры общения. Результаты исследования показывают, что интерактивные методы более эффективны, чем традиционные подходы, в развитии коммуникативной компетенции в русском языке. Статья предназначена для специалистов, занимающихся профессионально-ориентированным преподаванием иностранного языка в высших учебных заведениях.

Kirish. Toshkent tibbiyot instituti (TTI) talabalari uchun rus tili bilimi nafaqat ta'lim jarayonida, balki kelajakdagi kasbiy faoliyatda ham muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy tibbiyot adabiyotining muhim qismi, xalqaro konferensiyalar, hamkorlikdagi loyihalar va amaliy tibbiyotda rus tili keng qo'llaniladi. Shu sababli, talabalarning rus tilidagi kommunikativ kompetensiyasini oshirish institutning ustuvor vazifalaridan biridir.

An'anaviy til o'qitish metodlari ko'pincha grammatikaga va lug'at boyligiga e'tibor qaratadi, ammo og'zaki nutq va kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishda samaradorlik past darajada qolmoqda. Tibbiyot talabalari uchun esa aynan klinik muhitda bemorlar bilan muloqot qilish, tibbiy hujjatlarni rasmiy tillarda tuzish va ilmiy maqolalar o'qish qobiliyati eng zarurdir.

Asosiy qism. Interfaol usullarning afzalliklari quyidagilardan iborat:

Birinchidan, rolli o'yinlar va tibbiy simulyatsiyalar. Talabalar turli klinik vaziyatlarda (bemor bilan suhbat, kollega bilan maslahatlashish, vizitada qatnashish) o'z rollarini ijro etadilar. Bu usul nafaqat til ko'nikmalarini, balki kasbiy kommunikatsiya qobiliyatini ham rivojlantiradi. Amaliy misol: "Bemor qabuli" simulatsiyasi, unda talaba shifokor rolda rus tilida anamnez yig'adi, tashxisni tushuntiradi va davolash rejasini muhokama qiladi.

Ikkinchidan, tibbiy vokabularni o'z ichiga olgan interfaol o'yinlar, tibbiy terminlarning ruscha variantlari bilan ishlaydigan mobil ilovalar, "Tibbiy bingo" - tasvirlar yoki ta'riflar asosida terminlarni topish, terminlarning krossvord va rebuslari.

Uchinchidan, tematik diskussiyalar va munozaralar. Haftalik muhokamalar, jumladan: tibbiy axloqning dolzarb masalalari, yangi tibbiy texnologiyalar, kasbiy tayyorgarlik muammolari

To'rtinchidan, loyiha asosida o'qitish. Tibbiy mavzuda kichik loyihalar tayyorlash va rus tilida taqdim etish, kasalliklarning profilaktikasi bo'yicha ma'ruzalar, tibbiy statistikani tahlil qilish va natijalarni taqdim etish, tibbiy masalalar bo'yicha qo'llanmalar yaratish

Beshinchidan, rus tilidagi tibbiy kontent bilan ishlash, tibbiy maqolalar va vakillar monografiyalarini o'qish va muhokama qilish, rus tilidagi tibbiy videolar (operatsiyalar,

ma'ruzalar, seminarlar) ni ko'rib tahlil qilish, Rossiyaning tibbiy portallari va forumlarida ishtirok etish.

Oltinchidan, texnologiyalarni integratsiyalash, virtual haqiqat yordamida klinik muhitda til o'rganish, til ko'nikmalarini baholash uchun sun'iy intellekt asosidagi dasturlar, rus tilidagi onlayn kurslar va vebinarlarga qatnashish.

Toshkent tibbiyot institutida qo'llash imkoniyatlari mavjuddir. Toshkent tibbiyot instituti talabalari uchun quyidagi amaliy choralarni joriy etish mumkin:

1. Maxsus kommunikativ kurs - haftasiga 2-4 soat, faqat og'zaki nutq va eshitish ko'nikmalariga qaratilgan.

2. Til klubi - rus tilida so'zlashuvchi shifokorlar va professorlar ishtirokidagi muntazam uchrashuvlar.

3. Tandem o'rganish - rus tilida so'zlashuvchi talabalar bilan juftlikda ishlash.

4. Interdisiplinar loyihalar - tibbiy fanlar va rus tilini integratsiyalashgan loyihalar.

5. Mobil ilova - TTI talabalari uchun maxsus ishlab chiqilgan rus tili o'rganish ilovasi.

Yuqoridagi interfaol usullarni qo'llash orqali quyidagi natijalarga erishish mumkin:

1. Talabalarning rus tilida erkin muloqot qilish darajasining oshishi

2. Tibbiy terminologiyani faol qo'llash qobiliyatining rivojlanishi

3. Kasbiy kommunikatsiya ko'nikmalarining takomillashishi

4. Xalqaro aloqalar va malaka oshirish uchun imkoniyatlarning kengayishi

5. Ta'lim sifatining umumiy oshishi

O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 08.10.2019 yildagi PF-5847-songa ko'ra, quyidagilar Oliy ta'lim tizimini rivojlantirishning strategik maqsadlari hisoblanadi:

mamlakatni modernizatsiya qilish, ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan barqaror rivojlantirish uchun yuqori malakali kadrlar tayyorlash sifatini oshirish, inson kapitalini mehnat bozori talablari asosida rivojlantirish;

oliy ta'lim bilan qamrov darajasini oshirish, xalqaro standartlar asosida yuqori malakali, kreativ va tizimli fikrlaydigan, mustaqil qaror qabul qila oladigan kadrlar tayyorlash, ularning intellektual qobiliyatlarini namoyon etishi va ma'naviy barkamol shaxs sifatida shakllanishi uchun zarur shart-sharoit yaratish;

sohada sog'lom raqobat muhitini shakllantirish, uning jozibadorligini oshirish, jahon miqyosidagi raqobatbardoshligini ta'minlash.

Uzoq istiqboldagi maqsadli vazifalardan kelib chiqib, oliy ta'lim tizimini rivojlantirish quyidagi ustuvor yo'nalishlar asosida amalga oshiriladi:

oliy ta'lim bilan qamrovni kengaytirish, oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirish;

ta'lim jarayoniga raqamli texnologiyalar va zamonaviy usullarni joriy etish;

oliy ta'lim muassasalarida ilmiy-tadqiqot ishlari natijadorligini oshirish, yoshlarni ilmiy faoliyatga keng jalb etish, ilm-fanning innovatsion infratuzilmasini shakllantirish;

ma'naviy-ma'rifiy va tarbiyaviy ishlar ta'sirchanligini oshirish;

yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash jarayoniga kadrlar buyurtmachilarini faol jalb etish;

oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy mustaqilligi va barqarorligini ta'minlash, moddiy-texnik ta'minotini mustahkamlash;

oliy ta'lim muassasalarini tizimli rivojlantirish va boshqaruv faoliyatini takomillashtirish;

korruptsiyaga qarshi kurashish, shaffoflikni ta'minlashning ta'sirchan mexanizmlarini joriy etish;

oliy ta'lim tizimining investitsiyaviy jozibadorligini oshirish, xalqaro miqyosda tanilishi va raqobatbardoshligini ta'minlash.

Oliy ta'lim bilan qamrovni kengaytirish, oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirish bo'yicha quyidagi tadbirlar amalga oshiriladi:

oliy ta'lim sohasida davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish, hududlarda davlat va nodavlat oliy ta'lim muassasalari, shuningdek investitsiyalarni jalb qilgan holda nufuzli xorijiy oliy ta'lim muassasalari filiallari faoliyatini tashkil etish orqali oliy ta'limda raqobat muhitini yaratish;

xalqaro standartlar va milliy an'analar uyg'unligida yuqori malakali, zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega, mustaqil fikrlaydigan, vatanparvar, professional kadrlarni tayyorlovchi, yetakchi ta'lim va ilm-fan markazi — Prezident universitetini tashkil etish;

oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlashning maqsadli parametrlarini Investitsiya dasturlari, hududiy va tarmoq dasturlari, vasiylik kengashlari talablari, jahon miqyosidagi texnologik o'zgarishlarni inobatga olgan holda shakllantirish, ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklarini optimallashtirish, bunda STEAM yo'nalishlarini (aniq fanlar, texnologiya, injiniring, ijodiy san'at va matematika) rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish;

oliy ta'lim muassasalarining quvvati, ilmiy salohiyati va boshqa asosiy ko'rsatkichlaridan kelib chiqqan holda to'lov-kontrakt asosidagi qabul parametrlarini oliy ta'lim muassasasi tomonidan mustaqil belgilash tizimini bosqichma-bosqich joriy etish;

davlat granti asosida kadrlar tayyorlash parametrlarini bosqichma-bosqich oliy ta'lim muassasalari o'rtasida tanlov o'tkazish yo'li bilan taqsimlash mexanizmlarini joriy etish;

xotin-qizlarning oliy ta'lim olishga bo'lgan huquqlari kafolatlarini yanada kuchaytirish, ta'lim olishda gender tengligi tamoyillari ustuvorligini ta'minlash, mahallalar, umumta'lim

maktablari, akademik litsey va kasb-hunar kollejlari muntazam ravishda xotin-qizlarni oliy ta'limga keng jalb qilishga yo'naltirilgan keng targ'ibot ishlarini olib borish;

ta'limning uzluksizligiga erishish maqsadida umumiy o'rta, o'rta maxsus va oliy ta'lim dasturlarining uyg'unligi va izchilligini ta'minlash;

oliy ta'lim muassasalarining o'quv rejalarini kredit-modul tizimiga o'tkazish mexanizmlarini ishlab chiqish va ularni bosqichma-bosqich mazkur tizimga o'tkazish;

individual ta'lim trayektoriyalariga asoslangan, talabalarda kreativ fikrlash, amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga qaratilgan o'quv rejalar ishlab chiqish orqali talabalar qiziqishlari hamda kadrlar buyurtmachilari ehtiyojlariga muvofiq ta'lim dasturlarini shakllantirish, ularni tasdiqlash bo'yicha oliy ta'lim muassasalariga bosqichma-bosqich akademik mustaqillik berish;

mustaqil ta'lim soatlari ulushini oshirish, talabalarda mustaqil ta'lim olish, tanqidiy va ijodiy fikrlash, tizimli tahlil qilish, tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish, o'quv jarayonida kompetensiyalarni kuchaytirishga qaratilgan metodika va texnologiyalarni joriy etish, o'quv jarayonini amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga yo'naltirish, bu borada o'quv jarayoniga xalqaro ta'lim standartlariga asoslangan ilg'or pedagogik texnologiyalar, o'quv dasturlari va o'quv-uslubiy materiallarni keng joriy etish;

talabalar bilimini baholash tizimi texnologiyalarini takomillashtirib borish va xolisligini ta'minlash, jumladan baholashning talabalar bilan bevosita aloqasiz shakllarini rivojlantirib borish;

fanlarni o'zlashtirishda talabalar orasida sog'lom raqobatni rivojlantirish mexanizmlarini ishlab chiqish;

o'quv rejalarida fanlar sonini nomutaxassislik fanlari hisobiga bosqichma-bosqich kamaytirish hamda tutashlikdagi fanlarni tanlov fanlari ro'yxatiga kiritish;

gumanitar va pedagogik yo'nalishlarda kadrlar tayyorlash sifatiga e'tiborni kuchaytirish, pedagogik ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklari bo'yicha o'quv reja va dasturlarini ilg'or xorijiy tajriba asosida qayta ko'rib chiqish va takomillashtirish, mazkur yo'nalishda tahsil olayotgan talabalarda ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash ko'nikmalarini shakllantirish, pedagogik ta'lim infratuzilmasini yaxshilash, hududlardagi barcha umumta'lim maktablariga xorijiy tillarni o'zlashtirgan, yuqori malakali professional pedagog kadrlarni yetkazib berish [3].

Shu o'rinda tibbiyot universiteti talabalarining nutqiy kompetensiyaning mohiyati va uning vazifa va tamoyillari quyidagilardan iborat: Nutqiy kompetensiya - bu shaxsning og'zaki va yozma shaklda to'g'ri, aniq va ta'sirchan fikr bildirish qobiliyatidir. Tibbiyot sohasida bu kompetensiya kasbiy terminologiyani o'zlashtirish, bemor bilan muloqot qilish, hujjatlarni to'g'ri yuritish va ilmiy-ijodiy faoliyatni samarali tashkil etishda zarurdir. Tibbiy ta'lim jarayonida nutqiy

kompetensiyaning oʻrni; Tibbiy OTM talabalari koʻpincha lotincha va inglizcha terminologiyadan foydalanadilar. Shu bois ularda ikki va koʻp tilli nutqiy koʻnikmalarni shakllantirish zarur. Kasbiy suhbatlar, klinik mashgʻulotlar, seminar va amaliy darslar nutqiy kompetensiyani rivojlantirish uchun qulay imkoniyatdir. Nutqiy kompetensiyani rivojlantirishning metodik tizimi; Metodik tizim quyidagi asosiy tarkibiy qismlarni oʻz ichiga oladi: Maqsad - talabalarni kasbiy muloqotga tayyorlash, ilmiy va klinik nutq madaniyatini shakllantirish. Mazmun - tibbiy terminologiya, kommunikativ vaziyatlar, rolli oʻyinlar, klinik suhbatlar. [1]. Metodlar - interaktiv metodlar (debat, trening, rolli oʻyinlar), axborot texnologiyalari (onlayn taʼlim, multimedia vositalari), integrativ yondashuv (til + tibbiy fanlar uygʻunligi). Vositalar - oʻquv qoʻllanmalar, elektron resurslar, virtual bemor simulyatsiyalari. Natija - talabada nutqiy kompetensiyaning rivojlanishi va mustahkamlanishi. Amaliy tavsiyalar; Klinik amaliyot darslarida talabalar oʻzaro bemor va shifokor rolini bajarib, kasbiy muloqot koʻnikmalarini mashq qilishlari lozim. Ilmiy maqola yozish va taqdimot qilish topshiriqlari talabalarni yozma nutq madaniyatiga oʻrgatadi. Multimediali darslar va simulyatsiya dasturlari nutqiy vaziyatlarni real hayotga yaqinlashtiradi. Nutqiy kompetensiyani rivojlantirishda oʻqituvchining roli; Oʻqituvchi tibbiy terminologiyani nafaqat nazariy, balki amaliy vaziyatlarda ham qoʻllashni oʻrgatishi zarur. U talabalarni interfaol mashgʻulotlarga jalb etib, suhbatlar, bahs-munozaralar va rolli oʻyinlar orqali nutqiy kompetensiyani mustahkamlashi mumkin. [2]. Shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalardan samarali foydalanish, masalan, “Casestudy” yoki “Problem-based learning” metodlari orqali talabalarni mustaqil fikrlash va oʻz nuqtayi nazarini asoslab berishga oʻrgatadi [10].

Xulosa. Toshkent tibbiyot instituti talabalarining rus tilidagi kommunikativ kompetensiyasini oshirish nafaqat til oʻqitish metodlarini yangilashni, balki butun oʻquv jarayoniga innovatsion yondashuvni talab qiladi. Interfaol metodlarning integratsiyasi talabalarga nafaqat til bilimlarini, balki kelajakdagi kasbiy faoliyati uchun zarur boʻlgan amaliy koʻnikmalarni ham beradi. Bu esa oʻzbekistonlik tibbiyot mutaxassislarining xalqaro miqyosda raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Institut rahbariyati til oʻqitishda interfaol metodlarni joriy etish boʻyicha aniq strategiya ishlab chiqishi lozim va professor-oʻqituvchilarni zamonaviy metodlar boʻyicha qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish kerak. Til oʻqitish uchun zamonaviy texnologik infratuzilmani yaratish, talabalar motivatsiyasini oshirish uchun ragʻbatlantirish tizimini joriy etish, natijalarni monitoring qilish va metodlarni doimiy takomillashtirish zarur. Toshkent tibbiyot institutida ushbu yoʻnalishda amalga oshirilgan chora-tadbirlar nafaqat talabalarining til bilimini oshiradi, balki respublikaning boshqa oliy taʼlim muassasalari uchun ham namuna boʻlib xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Xolmatova N. "Nutqiy kompetensiyani rivojlantirish metodlari", Pedagogika jurnali, 2023.
2. Karimov Sh. "Tibbiy ta'limda kommunikativ yondashuv", Toshkent, 2022.
3. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 08.10.2019 yildagi PF-5847-son Farmoni. Internet manbaa. URL: <https://lex.uz/ru/docs/-4545884>
4. Richards J. "Communicative Language Teaching: Today and Tomorrow", Cambridge, 2021.
5. Israilova, I., Gulfura, T., Patima, T., Gulbakhor, M., & Sarvar, F. (2021). Medical english learning through authentic movies: extra-linguistic factors contributing to the study of medical terminology. Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities, 1(1.5 Pedagogical sciences).
6. Fayzullaev, S. (2023). Improving the methodology of teaching foreign languages based on the competence approach in the higher medical education system. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(9), 697-700.
7. Бухарова, Н. Г., & Файзуллаев, С. И. У. (2021). Дискурс-анализ как средство восприятия устной речи. Вестник науки и образования, (2-3 (105)), 17-19.
8. Fayzullayev, S. I. (2024). Ways of effective use of educational methods and its effectiveness. Pedagogika, psixologiya va ijtimoiy tadqiqotlar| journal of pedagogy, psychology and social research, 3(4), 185-189.
9. Fayzullayev, S. (2023). Mechanism of integrated teaching of speech competence in uzbek and english languages in medicine.
10. Sarvar, F. (2022). Mechanism of integrated teaching of speech competence in Uzbek and English languages in medicine Tashkent Medical Academy. Global Scientific Review, 10, 188-191.